

İhtiyacımız olan ilk ilke

Türkiye'nin ciddi bir ahlak sorunu yaşadığı ortada. Sakın "*televole magazin*" dünyası aklınıza gelmesin. Söz ettiğim gündelik hayatın ahlakı. İnsanlara dayatılan ve uymazsan cehennemlik olursun denen ahlak. Önemli olan açlıktır elbette. Ancak, açlığın olduğu yerde ahlakın yiteceğini söylemek insanı yok saymaktır. Ahlak, açlık yüzünden zedelenmez, eşitsizliktir ahlakı gereksiz kılan. Birinin yiyip diğerinin baktığı bir dünyada açlara ahlakı dayatamazsınız.

Dönüp dolaşıp kime insan diyeceğimiz, insan dediğimizi nasıl tanımlayacağımız sorusuna takılıp kalıyoruz. İnsan ahlaksız mıdır, ahlaklı mı? İnsan temelde iyi midir, kötü mü? Uygarlığın ehilleştirdiği hayvan mıdır, yoksa uygarlığın hayvanlaştırdığı bir canlı mıdır?

Kaynakların kıt olduğu zamanlarda, paylaşımın eşitsiz olması durumunda azla yetinmek ahlaklı olmak mıdır?

Durmadan bir "*değer*" aşınmasından söz ediliyor. Yolsuzluğun, üçkağıtıcılığın, hırsızlığın yüceltildiği buna karşın paylaşımcılığın, dürüst olmanın değersizleştirildiği bir kültürün yaygınlaştırıldığından yakınıyor. Ardından da insanın temelde doğası gereği bencil olduğu, fırsatını bulan herkesin içindeki ahlaksız olanın çağrısına uyacağı iddia ediliyor.

Manevi, dinsel değerlerin çekim gücü olması da yaygınlaşan ahlaksızlıktan kurtulma imkanı olarak yüceltiliyor.

Dejenereasyon terimi Türkçe'de de kullanılmaya başlandı. Gençler, işçiler, lümpenler, göçmenler ve varoşların, kısaca toplumun dejenere olduğu ve ahlaksızlığın alıp başını gittiği savunuluyor. Kimi dini/manevi değerlere geri dönmeyi, kimi milliyetçiliği kimi Atatürkçülüğü bu dejenerasyona çare olarak görüyor. Çare arayanların ortak paydası, bir "*geriye dönme*", "*aslına dönme*" çağrısı yapmaları.

Dejenereasyon, yozlaşma demek. Bir şeyin niteliğinin bozularak giderek kendinden başka bir şeye dönüşmesi ve sonunda özünü yitirmesi anlamına geliyor. İlk kez ondokuzuncu yüzyıl başlarında hekimler, bir ruh hastalığı olarak tanımlamışlar. O dönem Avrupa'sında serserilerin, fahişelerin, hırsızların ve çalışmak istemeyenlerin sayısının artması bir hastalık olarak görülmüş ve beyinlerinde oluşan "dejenereasyonun" bu davranışlara yol açtığı düşünülmüştür.

Tabii ki bu durumun yoksulluktan kaynaklanmış olabileceğini düşünmek yerine yozlaşmanın yoksullarda daha sık görüldüğünü düşünmek yeğlenmiş! Çözüm olarak serserileri, hırsızları, işsizleri, fahişeleri toplayıp, toplumu onlardan uzak tutarak, iyileştirme yollarına gidilmiş. İyileştirme yöntemleri "aslına" döndürme şeklinde düzenlenmiş. Kiliseler ve onların yakınına yapılan yurtlarda dini değerleri kuvvetlendirme çalışmaları ve doğal olarak zorla çalıştırma uygulamaları. Yani, öze dönmenin yolu Tanrı'ya yakararak, çok çalışma olarak biçimlendirilmiş.

Eşitsiz gelişim, yoksula ahlaka sarılma zorunluluğu getirerek kendi sömürsünü sürdürmeye gayret eder. İkili bir yanı vardır. Ahlak, zenginleştikçe gereksizleşir mesajını içinde taşır. Para kırı örter. Bir yandan dayatılan ahlaka uydukça aç kalma kaçınılmazlaşır, diğer yandan uymazsan yırtabilirsin kışkırtması hep göz önünde tutulur. İki elinde iki sopayla sürekli hizaya getirmeye çalışır egemenin söylemi, açları; din ve milliyet. Her ikisi de bütünleştirmeden çok bölmeye, eşitlemeden çok ayrıştırmaya yarar.

Böylece bir yandan sokakta dine ve milliyete sarılıp tutuculaşırken kendi içinde ahlaksızlaşarak yırtmaya ve yükselmeye çalışır yoksullar. Dikkatle bakıldığında dine ve milliyete vurgu yapan düşüncelerin sürekli otoriter düzenleri özlediği ve çağırdığı görülebilir. Tarihin en büyük kıyımları ve ahlaksızlıkları bu iki düşünceyi temel alan savaşlarda, çatışmalarda yapılmıştır.

Yoksula düşen dinden ve milliyetten arındırılmış bir ahlakın peşine düşmek olmalıdır. Var olan ahlak, ahlaksızlığı ve dolayısıyla sömürüyü yüceltir çünkü. Kardeşlerin ahlakı, kardeş olduğunu, arkadaş olduğunu bilmenin, hissetmenin ahlakı kurulmalıdır. Zenginleşmek için değil, eşitlenmek için ahlaka ihtiyaç vardır.

Şu giderek kararan günlerde, yıkıma, zulme ve savaşlara doğru akıp giden günlerde, mayası korku olan öfkelerin biriktiği günlerde ihtiyacımız nedir? Evet hayat bildiğimiz, öngördüğümüz, uyardığımız doğrultuda gidiyor, keşke yanılsaydık.

Evet hepimiz hep söyleyip durduk, böyle böyle olursa ardından şu gelir, yapılması gereken şu seçim yapılmazsa başkalarının seçimlerinin bedeli üstlenilir, susulmaması gereken yerde suskunlaşırsa, sözü başkaları sahiplenir... Evet, tamam hepsini söyledik, hepsini bildik peki; peki ama şimdi yine sadece susmakla ya da görmezden gelmekle ya da yine sadece öngörmekle mi kalacağız?

Biz, evet biz kimiz? İnsanlar bu evrenin tüm insanlığı, tüm canlıları, kurdu kuşu böceği, dağları ve ırmaklarını savunanlar değil miyiz? Bırakalım sosyalizm tanımlarını, sınıf

analizlerini, kültürel çoğulculukları şunları bunları, biz insanca bir hayatı savunanlar değil miyiz?

İnsanca bir hayatı kurmak, zalimlerden daha zalim olmaktan vazgeçmekle başlamalı, zulme karşı çıkmanın zulmü reddetmekten geçtiğine inanmakla başlamalıyız.

Bizim, eğer biz diyebilecek kadarsak, ihtiyacımız olan ilk ilke bize ait bir ahlakı inşa etmek ve uygulamak olmalı.

Eğer bir biz varsa, o bizim komplo analizleriyle işi olmamalı. Kim yapmış bizi ilgilendirmemen, sadece yapılanın yanlış olduğunu söylemeliyiz. Söylemek değil seslenmeliyiz. Gücümüz yettiğinde hayır demeliyiz. Bu yanlış, kim yapmış olursa olsun ve amacı her ne olursa olsun bu yanlış diyebilmeliyiz.

Eğer bir biz varsa, o bizim, "ama" ile başlayan cümleler kurmaktan vazgeçmesi gerekiyor. Amasız bir söylemi kurmalıyız. Hiçbir eylemimizi "ama" ile gerekçelendirmemeliyiz. Ama diye savunacağımız tek bir eylemde bile bulunmamalıyız.

Eğer bir biz varsa, o bizim stratejik hesaplarla işi olmamalı. Stratejinin insanı nesneye çevirdiğini ve nesnelerin özgürleşemeyeceğini bilmeliyiz. Biz insan için olmalıyız.

Eğer bir biz varsa, o bizim inançla dolu olması gerektiğini bilmeliyiz. İnanmayı dinin tekelinden kurtarmalıyız. İnsan olduğumuza inanmalıyız önce ve insani olmayan hiç bir eylemi, sözü, yöntemi yanımıza bile yaklaştırmamalıyız.

Sosyalizmin her şeyden önce bir ahlaki seçim olduğunu ve ahlakın ancak insan olmakla mümkün olduğunu bilmeliyiz. Bir ahlaka sahip olmadan sosyalist olunamayacağını bilmekle başlamalıyız.

Biz yola çıkarken kurdun kuşun, dağların ve ormanların ve bilcümle canlıların ortak kurtuluşu için yola çıkanların ardına düşmedik mi? Bırakın bir insanın canına kıymayı bir böcek türünün soyu tükendiğinde yüreği sızlayanlardan değil miyiz? Bir fok balığının peşine düşüp soyunu sürdürsün diye çabalayanlar bizden öğrenmediler mi hayatın anlamını ve değerini.

Tam da bu yüzden çok az, çok çok az, sayılmaya değmeyecek kadar az değil miyiz? Bu kadar az ve bu kadar yalnızken bizi biz olarak koruyan inancımız ve ahlakımız değil mi zaten?

Değil bir insanın, bir gelinciğin taç yaprağını dökecek fiskeye bile karşı olmanın ahlakını kurmalı, ona inanmalı ve uygulamalıyız. Gerisi bizim hesaplamayacağımız, hesaplamamıza

gerek olmayan, birbirinin ikizi zalimliklerdir. Ve bize yabancıdır. Yeniden bu noktadan başlamalıyız.